

Genusrond

*Framtagen av ungdomar i genusgruppen på
Lindhaga fritidsgård, Mölndal*

Foto: Lindhaga Fritidsgård

First edition, June 2010
(Översatt oktober 2010)

Innehållsförteckning

SEKTION 1: FÖR PERSONALEN

Varför behöver vi checklistan	3
Hur skapade vi checklistan?	3
Hur använder man den?	4
Användbara begrepp	5
Gör en förändring!	6

SEKTION 2: FÖR UNGDOMARNA

CHECKLISTAN

Fritidsgårdens profil	7
Fysisk miljö	8
Samspel på fritidsgården	9
Aktiviteter på fritidsgården	10
Genusmedvetenhet	12
Genusgruppen	12

SEKTION 3: FÖR PERSONALEN

Litteraturtips	13
----------------	----

Varför behöver vi checklistan?

Syftet med checklistan är att erbjuda ett praktiskt verktyg för ungdomar som kan användas som stöd för att analysera deras situation, säkerställa jämställdhet mellan könen på fritidsgården och förstärka integreringen av genusperspektiv i fritidsgårdens verksamhet.

Genom att använda checklistan på fritidsgården inkluderar man ungdomarnas egen uppfattning om hur verksamheten fungerar för killar och tjejer. Checklistan är det första steget i en lång process för att identifiera faktorer som skapar eller upprätthåller diskriminering i verksamheten.

Genom att använda checklistan får ni hjälp:

- Att identifiera diskriminering och behov som finns på fritidsgården.
- Att öka medvetenhet kring genusfrågor och jämställdhet på fritidsgården.
- Att förbättra fritidsgårdens miljö genom att skapa en jämställd atmosfär.

Hur skapade vi checklistan?

Denna checklista skapades av ungdomar i genusgruppen på Lindhaga Fritidsgård, Mölndals stad tillsammans med projektledare Galina Drozdova och även då alla deltagare i gruppen förespråkar jämställdhet mellan könen som princip så var det mycket svårt att utveckla det till ett praktiskt verktyg. Processen av att skapa denna checklista var, för genusgruppen, en spännande och lärande process.

Genusgruppen startade processen genom att analysera situationen utifrån ett genusperspektiv innan de skapade checklistan. Det var nödvändigt att få en bred förståelse för det sammanhang där fritidsgårdens verksamhet bedrivs.

Processen att skapa checklistan var en laginsats. Med genusgruppens vision om att uppnå jämställdhet på fritidsgården definierade de olika områden där lyhördhet/kartläggning krävs. Ett andra steg var att spåna fram användbara frågor som fångar de olika aspekterna av jämställdhet. Det sista steget var att använda checklistan på fritidsgården för att se hur frågorna fungerade och finslipa dem.

Resultatet av vårt projekt är genusrond/checklistan som är färdig att användas på olika fritidsgårdar.

Hur använder man checklistan?

Checklistan består av olika sektioner som berör olika aspekter av fritidsgårdens verksamhet. Varje sektion består av frågor som hjälper er att kartlägga möjliga fallgropar för jämställdheten på fritidsgården. Att identifiera dessa luckor eller fallgropar kan bli en 'start' för att göra förändringar som förbättrar situationen. Checklistan kan användas som ett verktyg för att synliggöra förändringar över tid.

1. Skapa en grupp med ungdomar som är intresserade av genusfrågor och jämställdhet.
2. Läs och diskutera checklistan.
3. Låt gruppen fylla i checklistan.
4. Analysera resultatet av checklistan tillsammans och identifiera brister och fallgropar.
5. Dela resultatet med andra ungdomar och personal för att utveckla konkreta handlingar för att skapa förändring.

Checklistan ger både kvantitativt och kvalitativt material, vilket underlättar möjligheterna att jämföra materialet och mäta förbättringar.

Användbara begrepp

Kön är en socialt konstruerad kategori som delar in människor i grupperna »män« och »kvinnor«. Kön har många aspekter som långt ifrån alltid sammanfaller:

Könsidentitet är en persons själv-identifierade, självupplevda kön, det kön en person känner sig som. Varje människa har själv rätt att bestämma vilken könsidentitet man har.

Könsuttryck är hur en person uttrycker sitt kön, genom exempelvis kläder, kroppsspråk och socialt beteende.

Biologiskt kön definieras utifrån könskromosomer, hormonnivåer, yttre och inre könsorgan. De komponenter som utgör biologiskt kön är för varierade för att »män« och »kvinnor« ska vara tillräckliga. Människor föds exempelvis med andra uppsättningar könskromosomer än xx eller xy.

Juridiskt kön är det kön som är registrerat i folkbokföringen för en person. När ett barn föds utgår man främst från utseendet på de yttre könsorganen när man registrerar juridiskt kön. I Sverige framgår det juridiska könet av den näst sista siffran i personnumret som är udda för män och jämn för kvinnor¹.

Könsdiskriminering innebär att personer behandlas olika på grund av sitt kön.

Jämställdhet innebär att kvinnor och män har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla området i livet. Målet med jämställdhet är att det inte ska råda någon form av diskriminering på grund av kön i samhället. Att kvinnor och män ska ses som individer och ha rätt till likvärdig utveckling utifrån sina egna förutsättningar och ambitioner. Jämställdhet är en mänsklig rättighet och ytterst en demokrati- och rättvisefråga som berör hela samhället².

¹ Är du kille eller tjej? RFSL Ungdom.

² www.kungsbacka.se/upload/Fritid/.../Jämställdhet/Ordlista%20jämställdhet. Doc

Gör en förändring!

Baserat på vad som hittas och analyseras, skapa mekanismer för att underlätta killar och tjejers lika involvering och delaktighet på fritidsgården.

Behovet av att bestämma specifika mekanismer betyder att:

1. Det är nödvändigt att göra det tydligt vad syftet är och vad fritidsgården kommer att göra för att nå det.
2. Diskutera med genusgruppen!
3. När ni har satt ert mål, fundera på hur ni kommer att följa upp att syftet nås och när ni kommer att göra det.

Genusrond

Datum för rond _____

Fritidsgårdens profil

Be personalen om information för att fylla i!

Fritidsgårdens namn _____

Fritidsgårdens chef _____

	Män/killar	Kvinnor/tjejer
Fritidsledare (antal kvinnor/män)	☐	☐
Besökare per år (antal tjejer/killar)	☐	☐

Fysisk miljö

FRÅGOR	SVAR		KOMMENTARER
	JA	NEJ	
Finns det något nedsättande klotter utanför eller inne på fritidsgården?			
Utrymmet för sport används lika mycket av tjejer som av killar?			
Utrymmet för datorer används lika mycket av tjejer som killar?			
Mysrummet används lika mycket av tjejer som av killar?			
Caféutrymmet används lika mycket av tjejer som av killar?			
Sitt-utrymmen används lika mycket av tjejer som av killar?			
Spelutrymmen (biljardspel, bordsfotboll, pingis) används lika mycket av tjejer som av killar?			
Killar och tjejer är lika fria i att välja vilken aktivitet de vill göra på fritidsgården?			
Killar och tjejer gör aktiviteter tillsammans?			
Killar och tjejer gör aktiviteter i separata grupper?			
Det finns separata toaletter för killar och tjejer?			

Samspel på fritidsgården

FRÅGOR	SVAR		KOMMENTARER
	JA	NEJ	
Killar och tjejer är lika delaktiga i att skapa aktiviteter.			
Fritidsledarna ger killar och tjejer lika mycket uppmärksamhet (positiv/negativ)			
Fritidsledarna uppmuntrar både killar och tjejer lika mycket att vara aktiva.			
Fritidsledarna uppmuntrar både killar och tjejer lika mycket till att ta ansvar.			
Fritidsledarna uppmuntrar både killar och tjejer lika mycket till att utveckla sina personliga intressen.			

Aktiviteter på fritidsgården

Grupper

GRUPPENS NAMN	DELTAGARE		LEDARE		KOMMENTARER
	KILLE	TJEJ	MAN	KVINNA	
Tjejgrupp					
Killgrupp					
Genusgrupp					
Cafégrupp					
ANDRA GRUPPER? FYLL I NEDAN:					

Andra aktiviteter

AKTIVITET	DELTAGARE			LEDARE		
	Fler killar	Fler tjejer	Lika många tjejer/killar	Fler män	Fler kvinnor	Lika många kvinnor/män
Biljard						
Pingis						
Airhockey						
Fotbollspel						
Mjukboll						
Badminton						
Tennis						
Innebandy						
Sällskapsspel						
Xbox						
Baka						
Pyssla						
Samtal med fritidsledare						
ANDRA AKTIVITETER, FYLL I NEDAN:						

Genusmedvetenhet

FRÅGOR	SVAR		KOMMENTARER
	JA	NEJ	
Är aktiviteterna på fritidsgården könsstereotypa?			
Görs det försök att bryta stereotyper på fritidsgården?			
Brukar personalen prata om jämställdhet i olika sammanhang?			

Genusgruppen

NAMN	KILLE	TJEJ

Litteraturtips

Aktiviteter och övningar

<http://www.media-awareness.ca/english/teachers/index.cfm> - Talking to Kids about Gender Stereotypes with main focus on media (lessons' plans with exercises and teacher's materials).

<http://www.girlscouts.org/uniqueyme/uniquey me guide for facilitators.asp> - a program designed to foster self-esteem in girls ages 8-17.

<http://www.amnesty.org/en/library/info/ACT77/035/2004/en> - An activist toolkit: making rights a reality: Gender Awareness Workshops.

http://books.google.se/books?id=aF2BZ97ZEYsC&printsec=frontcover&dq=oxfam+gender+manual&source=bl&ots=nYobHQ9hXY&sig=g8L7fbxTxePC0dXtIjipbS2F3c8&hl=sv&ei=kqMYTMayBZOROMbHqPgK&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CBsQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false - The Oxfam gender training manual (a set of workshops with exercises).

http://www.bbc.co.uk/history/interactive/games/victorian_women/index_embed.shtml - Women's right quiz by BBC (an interactive computer game).

<http://youthink.worldbank.org/issues/gender/quiz/4-q.php> - Quiz on gender issues.

<http://www.unicef.org/sowc07/quiz/index.html> - Gender quiz by UNICEF.

<http://www.cngo.org.np/pub/trainingpack.php> - Training packages with exercises produced by Canadian organization "Gender in organizations".

<http://www.gendertoolbox.org/toolbox/toolboxEN/toolgreenEN.htm> - Gender toolbox (exercises).

Filmer och videos

<http://groundspark.org/what> - films and educational programs about social issues: bullying, gender, LGBT, etc.

<http://www.dove.us/#/cfrb/> - Self-esteem programs for schools designed by Dove (videos & exercises).

<http://www.mediaed.org/cgi-bin/commerce.cgi?search=action&keywords=gender&template=PDGCommTemplates/HTN/SearchResultGender.html> - The Media Education Foundation produces and distributes documentary films and other educational resources to inspire critical reflection on the social, political, and cultural impact of mass media.

Blandat

<http://www.slapupsidethehead.com/> - This is a gay rights and anti-homophobia site. The author reads some news that either a) bothers him because it's stupidly anti-gay, or b) delights him because it's not stupidly anti-gay. Then he illustrates it. Some of his posters could probably be used at youth centers just to get kids' attention and start discussions.

<http://www.rfslungdom.se/valkommen> - RFSL Ungdom är ungdomförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter (contains a lot of reading materials and some of them can be used as posters).

<http://www.tolerance.org/handbook/speak/speak?ttnewsletter=ttnewsgen-111509> - "Speak up!" - a handbook about how to respond to everyday bigotry (racist and discriminating comments).

<http://www.jamombud.se/omjamstalldhet/jamstalldhetshi.asp> - JämO var en statlig myndighet som övervakade att kvinnor och män hade lika rättigheter oavsett kön.

<http://www.jamstalldskola.se/> - Det här är en webbplats om arbete för jämställdhet och likabehandling i förskola och skola.